

Edukacja kulturalna i artystyczna na terenie Gdańskiego Obszaru Metro- politalnego

Raport z badań

Gdańsk 2014

Spis treści

Nota metodologiczna.....	3
Charakterystyka projektów edukacyjnych w badanych instytucjach.....	8
Zasięg i oddziaływanie projektów.....	8
Beneficjenci i obszary działań projektowych.....	13
Współpraca między instytucjami i bariery w funkcjonowaniu.....	19
Wnioski i dalsze rekomendacje badawcze.....	26
Aneks.....	29
Narzędzie przeznaczone dla instytucji kultury.....	29
Narzędzie przeznaczone dla placówek szkolnych.....	31

Nota metodologiczna

Badanie edukacji kulturalnej i artystycznej na terenie Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego było realizowane od czerwca do sierpnia 2014 roku na zlecenie Instytutu Kultury Miejskiej w Gdańsku.

Badania te mają charakter inicjujący i zaledwie eksplorujący interesującą oraz różnorodną sferę działań edukacyjnych w szeroko pojętym sektorze kultury i sztuki na obszarze GOM. W zamierzeniu, wyniki badań mają być podstawą do zainicjowania regularnej debaty na temat praktyk edukacyjnych, ich zasięgu, oddziaływania, kooperacji międzysektorowej oraz barier i problemów, napotykanych przez instytucje w codziennym funkcjonowaniu.

Pierwszą okazją, aby zainicjować taką debatę będzie, organizowane przez miasta: Gdańsk i Sopot, Samorząd Województwa Pomorskiego, Obszar Metropolitalny oraz Instytut Kultury Miejskiej Metropolitalne Forum Kultury. Jest to najprawdopodobniej pierwsza inicjatywa dotycząca niniejszej problematyki, zwłaszcza jeśli chodzi o umiejscowienie tematu w kontekście metropolitalnym.

Struktura raportu odzwierciedla układ obu narzędzi badawczych. Raport ułożony jest problemowo. Na wstępie wskazuje się na istotne kwestie metodologiczne, w dalszej części następuje właściwa analiza wraz z częściowymi wnioskami i reprezentacją graficzną danych. Całość zamyka podsumowanie: najważniejsze wnioski oraz dalsze rekomendacje badawcze.

* * *

W wyniku konceptualizacji prac badawczych postanowiono skupić się na trzech głównych podmiotach-aktorach, regularnie praktykujących działania o charakterze edukacyjnym: (1) placówkach szkolnych (wszystkie typy szkół); (2) publicznych instytucjach kultury, jak biblioteki, domy kultury, teatry, filharmonie, itd. oraz (3) organizacjach pozarządowych, zajmujących się tematyką ekspresji artystycznej i edukacji kulturalnej.

Termin kultury, a zatem również samej edukacji kulturalnej potraktowano w sposób rozszerzający. Edukacja kulturalna nie jest rozumiana jedynie jako wdrożenie do świadomego uczestnictwa w działaniach kulturalnych, lecz również jako sposób na inkluzję jednostek i grup społecznych, nie ograniczający się jedynie do nabycia umiejętności „czytania” kultury, ale też czynnego jej kreowania, uzyskania szerokiego spektrum kompetencji: medialnych, obywatelskich a nawet interpersonalnych.

Badanie zrealizowano za pomocą metod ilościowych, a dokładniej ankiety instytucjonalnej. Stworzono dwa zbliżone do siebie narzędzia badawcze – kwestiona-

riusze o wysokim stopniu standaryzacji. Jedno narzędzie skierowane było do instytucji kultury, czyli publicznych instytucji kultury oraz organizacji pozarządowych, a drugie, z uwagi na odrębność podmiotów, do szkół. Warto nadmienić, że oba kwestionariusze były przeznaczone dla kadry kierowniczej placówek lub osób bezpośrednio zajmujących się edukacją w tychże placówkach.

W przypadku szkół, dystrybucja ankiet została zrealizowana poprzez wysyłkę ankiet pocztą elektroniczną na podstawie informacji kontaktowych z bazy SIO. Działania zwiększające zwrot z próby były realizowane poprzez bezpośredni kontakt z placówkami. W toku realizacji badania udało się uzyskać 35 odpowiedzi od szkół, co daje ok. 2% zwrotności z całego operatu.

Drugie narzędzie, skierowane do publicznych instytucji kultury oraz organizacji pozarządowych, zostało rozdystrybuowane za pomocą poczty tradycyjnej oraz elektronicznej do 215 organizacji. Instytucje miały możliwość odesłania wypełnionego kwestionariusza ankiety pocztą tradycyjną lub wypełnienia jego odpowiednika w wersji online, umieszczonego na dedykowanej platformie. Tu również zastosowano bezpośredni kontakt z instytucjami w celu podniesienia ilości zwrotów. W wyniku tych zabiegów otrzymano 78 ankiet, co stanowi ok. 36% ogólnej ilości rozesłanych ankiet. Zdecydowana większość ankiet z badania, przeznaczonego dla instytucji kultury, została zwrócona w wersji online (ok. 86%).

W przypadku drugiego narzędzia, organizacje zostały wybrane w sposób celowy na podstawie paru kryteriów, świadczących o ich aktywności w obszarze edukacji kulturalnej. Decyzje podejmowano po analizie następujących dokumentów/kryteriów:

- wykazy konkursowe z lat 2013, 2012 na stronach gmin i powiatów;
- powiatowe i gminne wykazy organizacji i instytucji kultury;
- internetowa baza organizacji pozarządowych – *baza ngo.pl* (jeśli chodzi o organizacje pozarządowe);
- strony internetowe organizacji oraz media.

W wyniku wielu ograniczeń związanych z realizacją badania oraz trudnościami z określeniem obszaru GOM¹, zdecydowano się zastosować delimitację terytorialną, polegającą na włączeniu jedynie Trójmiasta i sąsiednich powiatów, tj. nowodworskiego, gdańskiego, kartuskiego, wejherowskiego oraz puckiego. Tym samym w operacie nie uwzględniono organizacji z powiatów: malborskiego, tczewskiego oraz lęborskiego, którzy są członkami GOM, a uwzględniono Gdynię – mimo, że nie jest stowarzyszona w ramach tej organizacji.

Wszystkie przytoczone wyżej informacje na temat metodologii badania wskazują, że niniejsze badanie należy traktować bardziej jako sondaż społeczny, eksplorujący przyszłe możliwości badawcze w dziedzinie, niż jako badanie reprezentatywne, którego wyniki można uogólniać na ogół placówek kulturalnych na obszarze GOM.

---

1 Członkami Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego są zarówno gminy, jak i powiaty, stąd wynikają problemy definicyjne w określeniu konkretnego terytorium obejmującego obszar metropolitalny.

Udało się osiągnąć podobny rozkład statystyczny dla trzech badanych sektorów. Ogólna wielkość próby badawczej w podziale na typ ankietowanej instytucji zaprezentowana została w poniższej tabeli.

Tabela 1. Liczebność poszczególnych typów podmiotów w próbie.

Typ podmiotu	Liczebność	Udział procentowy
placówka oświatowa	35	31,0%
instytucja kultury, w tym:	78	69,0%
<i>publiczna instytucja kultury</i>	40	35,3%
<i>organizacja pozarządowa</i>	38	33,7%
Razem	113	100,0%

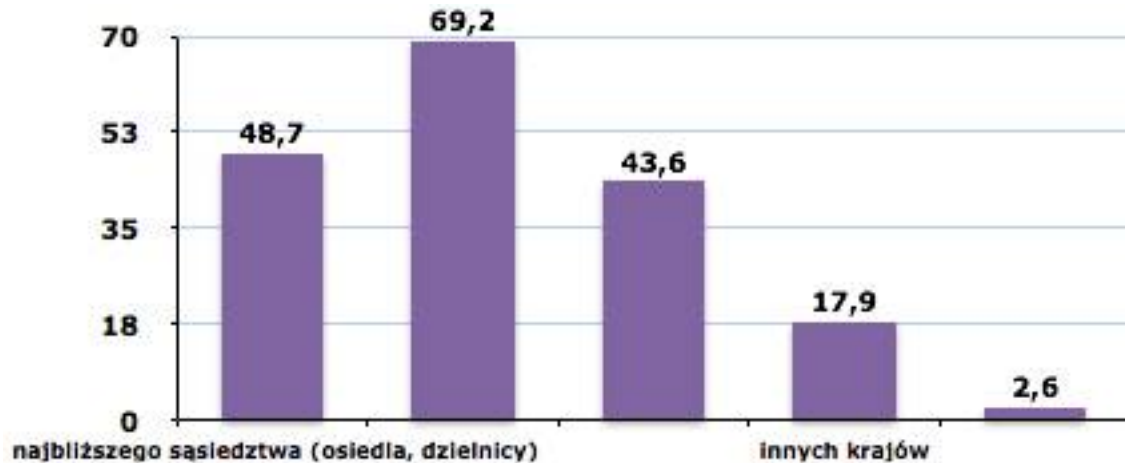
Rozkład odpowiedzi w kontekście układu terytorialnego również wskazuje na wyważony charakter próby z lekką przewagą organizacji trójmiejskich w każdym z badanych sektorów. Rozkład instytucji spoza Trójmiasta jest również stosunkowo równomierny w ramach powiatów, jednak są to liczebności zbyt małe, by były przedmiotem wnioskowania statystycznego, dlatego w całym opracowaniu zróżnicowanie terytorialne będzie prezentowane jako podział na obszar Trójmiasta i resztę terytorium GOM.

Tabela 2. Podział na terytorium oraz typ analizowanej jednostki w próbie.

Typ podmiotu	Trójmiasto	reszta GOM
placówka oświatowa	52,9%	47,1%
publiczna instytucja kultury	52,5%	47,5%
organizacja pozarządowa	52,6%	47,4%

Instytucje kultury oraz organizacje pozarządowe miały okazję odpowiedzieć na pytanie o zasięg swoich działań, przy czym mogły zaznaczyć nieograniczoną liczbę odpowiedzi, wskazując na różne szczeble zaangażowania instytucji w poszczególnych projektach.

Wykres 1. Zasięg oddziaływania organizacji w próbie. Dotyczy instytucji kultury.

Najbardziej naturalnym poziomem zaangażowania większości instytucji jest poziom gminy i powiatu (niemal 70%). Zwraca też uwagę dość wysoki odsetek organizacji działających na terenie całego województwa lub regionu (niemal 44%). Z kolei organizacje działające na rzecz najbliższego sąsiedztwa stanowią jedynie połowę podmiotów w próbie (dokładnie: 48,7%). Niemal co piąta badana instytucja deklaruje działalność międzynarodową (17,9%).

Organizacje pozarządowe generalnie deklarowały większą ilość poziomów zasięgu niż publiczne instytucje kultury. Największe różnicowania w odsetku odpowiedzi można zauważyć w zasięgu regionalnym/wojewódzkim oraz międzynarodowym. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 3. Poziom oddziaływania organizacji a typ jednostki w próbie. Dotyczy instytucji kultury.

Poziom zasięgu	Instytucja kultury	Organizacja pozarządowa
	% odpowiedzi	
najbliższe sąsiedztwo	48,7	54,3
gmina, powiat	69,2	77,1
województwo, region	35,9	57,1
inne kraje	10,3	28,6

Wydaje się, że organizacje pozarządowe z definicji prawnej mają większą elastyczność pod względem zasięgu działania. Publiczne instytucje kultury zazwyczaj

mają z góry zdefiniowany zasięg działalności oraz ograniczone środki finansowe, by móc terytorialnie rozszerzać swoją działalność.

Kolejną cechą charakteryzującą organizacje, które wzięły udział w badaniu jest ich staż. W kwestionariuszu zapytano się o rok powstania organizacji. Z analizy wyłączono organizacje, które nie udostępniły takiej informacji w ankiecie a następnie sklasyfikowano organizacje w cztery kategorie.

Tabela 4. Staż i wielkość organizacji w próbie. Dotyczy instytucji kultury.

Staż organizacji	Ogółem	Instytucja kultury	Organizacja pozarządowa
	% odpowiedzi		
0-2 lata	16,7	11,4	21,6
3-10 lat	31,9	8,6	54,1
11-50 lat	27,8	37,1	18,9
powyżej 51 lat	23,6	42,9	5,4
Wielkość organizacji (liczba pracowników)	Ogółem	Instytucja kultury	Organizacja pozarządowa
	% odpowiedzi		
0-5 pracowników	38,2	10,0	72,0
6-10 pracowników	27,3	33,3	20,0
11-50 pracowników	27,3	43,3	8,0
powyżej 51 pracowników	7,3	13,3	0,0

Można zauważyć raczej wyważony rozkład próby pod względem stażu organizacji. Najmniej w próbie znajduje się organizacje młodych – do dwóch lat, a dominują te działające od 3 do 10 lat. Zgodnie z oczekiwaniem, to publiczne instytucje kultury są organizacjami z dłuższym stażem niż organizacje pozarządowe.

Wielkość organizacji była mierzona za pomocą deklaracji instytucji o ilości zatrudnianych pracowników. W próbie dominują organizacje małe, zatrudniające do 5 pracowników (ok. 40%). Można zaobserwować dość spore zróżnicowanie w ramach wydzielonych typów organizacji.

Generalnie, instytucje kultury dysponują większymi zasobami ludzkimi w wypełnianiu swoich zadań, skupiając się jednocześnie na mniejszym zasięgu terytorialnym. Wynika to głównie ze specyfiki zadań, narzucanych na publiczną instytucję kultury.

Charakterystyka projektów edukacyjnych w badanych instytucjach

Zasięg i oddziaływanie projektów

Dwie trzecie instytucji kultury deklaruje, że edukacja kulturalna i artystyczna jest dla nich jednym z priorytetowych obszarów działalności (67,9%). Pozostała część wskazuje, że jest to dla nich poboczna/uzupełniająca działalność.

Wykres 2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy w ramach działań instytucji realizowane są działania na rzecz edukacji artystycznej/kulturalnej?”. Dotyczy instytucji kultury.

Jeśli zastosuje się podział na dwa wyróżnione sektory, można zauważyć, że dla publicznych instytucji kultury edukacja kulturalna jest ważniejszą sferą działań niż dla organizacji pozarządowych (73% do 63%). Wydaje się, że wyższy poziom skupienia się publicznych instytucji kultury na edukacji wynika ze specyfiki ich zadań publicznych. Organizacje pozarządowe generalnie prezentują większą różnorodność w swojej działalności. Często również, w odbiorze organizacji z trzeciego sektora, zacierają się granice między edukacją kulturalną i artystyczną a innymi podobnymi działaniami: promocją kultury, dziedzictwa kulturowego, czy danej grupy etnicznej. Nie stwierdzono natomiast żadnych istotnych różnic pomiędzy deklaracjami organizacji w kontekście miejsca ich funkcjonowania.

Bardzo optymistycznie wygląda kwestia powszechności edukacji kulturalnej w szkołach. Niemal wszystkie placówki szkolne, które brały udział w badaniu (97%) deklaruje posiadanie w ofercie zajęć z zakresu edukacji kulturalnej i artystycznej, realizowanych poza programem szkolnym. Można zatem podejrzewać, że tak wysoki od-

setek pozytywnych odpowiedzi w badaniu oznacza faktycznie dość duży zasięg edukacji kulturalnej, prowadzonej w szkołach na terenie GOM. Jednocześnie nie stwierdzono żadnych istotnych różnic w rozkładzie terytorialnym w odpowiedzi na to pytanie.

Instytucje kultury zapytano o ilość programów realizowanych w sposób ciągły (długofalowych) oraz projektów, realizowanych jednorazowo („punktowo”) w ramach edukacji kulturalno-artystycznej. Warto nadmienić, że już w trakcie realizacji badania organizacje zgłaszały trudności w jednoznacznej kategoryzacji poszczególnych działań, które prowadzą. Mimo to, niemal wszystkim instytucjom udało się wygenerować pewien schemat odpowiedzi na te pytania².

Organizacje średnio prowadzą ok. 8 działań, określanych jako ciągłe, a ok. 11,6 działań jednorazowych w ciągu roku. Obserwuje się bardzo czytelne zróżnicowania w ramach Trójmiasta oraz reszty obszaru GOM, jak również ze względu na typ analizowanej instytucji.

Tabela 5. Średnia i mediana ilości deklarowanych projektów ciągłych i jednorazowych w ramach zróżnicowania terytorialnego GOM. Dotyczy instytucji kultury.

Terytorium	miara	projekty ciągłe	projekty jednorazowe
Ogółem, w tym:		8,0	11,6
Trójmiasto	Średnia	11,9	16,6
reszta GOM		3,7	6,2
Ogółem, w tym:		3	4
Trójmiasto	Mediana	3	5
reszta GOM		3	3

Wyniki zróżnicowań ze względu na umiejscowienie siedziby organizacji prezentuje powyższa tabela. Organizacje trójmiejskie prowadzą zdecydowanie więcej projektów – zarówno ciągłych/długofalowych, jak i tych jednorazowych. Różnice w średniej ilości prowadzonych projektów są zasadnicze. Analizy dokonane za pomocą mediany – miary odpornej na wartości skrajne – pozwalają delikatnie złagodzić wnioski o dużych zróżnicowaniach w ramach GOM, ale jedynie w odniesieniu do projektów ciągłych. Generalnie organizacje z Trójmiasta są bardziej aktywne na polu działań projektowych. Wynika to najprawdopodobniej z większej dostępności do środków publicznych i infrastruktury, które kumulują potencjał działań w większych ośrodkach miejskich.

² Z dalszej analizy usunięto odpowiedzi szacunkowe organizacji oraz odmowy odpowiedzi.

Tabela 6. Średnia i mediana ilości deklarowanych projektów ciągłych i jednorazowych w ramach zróżnicowania na typ analizowanej organizacji. Dotyczy instytucji kultury.

Typ organizacji:	miara	projekty ciągłe	projekty jednorazowe
Ogółem, w tym:		8,0	11,6
<i>publiczna instytucja kultury</i>	Średnia	11,1	16,5
<i>organizacja pozarządowa</i>		5,0	6,5
Ogółem, w tym:		3	4
<i>publiczna instytucja kultury</i>	Mediana	5	4,5
<i>organizacja pozarządowa</i>		2	3

Zdecydowanie więcej projektów realizują publiczne instytucje kultury niż organizacje pozarządowe. Zróżnicowanie to występuje zarówno w przypadku projektów ciągłych, jak i jednorazowych. Szczegółowe wyniki prezentuje powyższa tabela. Wydaje się, że większa ilość projektów jest pochodną wyższego potencjału finansowego i organizacyjnego publicznych placówek oraz ich specyficznych, misyjnych celów w środowiskach lokalnych.

Organizacje wypowiedziały się również o szacunkowej liczebności beneficjentów działań określonych ilością prowadzonych projektów. Liczebności te są dość zróżnicowane, stąd mediana jest miarą bardziej właściwą, aby poznać rzeczywisty zasięg oddziaływania organizacji w próbie.

Tabela 7. Wybrane miary rozkładu zmiennych w ramach odpowiedzi na pytania o projekty ciągłe i jednorazowe w podziale na typ analizowanej organizacji. Dotyczy instytucji kultury. Dane zaokrąglono do liczb całkowitych.

Typ organizacji:		projekty ciągłe		projekty jednorazowe	
			os./projekt		os./projekt
Ogółem, w tym:		1066	133	873	75
<i>publiczna instytucja kultury</i>	Średnia	1129	102	1256	76
<i>organizacja pozarządowa</i>		617	123	881	136
Ogółem, w tym:		60		60	
<i>publiczna instytucja kultury</i>	Mediana	60		60	
<i>organizacja pozarządowa</i>		80		60	

W przypadku obu analizowanych typów projektów, mediana dla całej próby wynosiła 60 uczestników, przy czym średnia dla projektów długofalowych była zna-

cząco wyższa niż dla projektów jednorazowych (1066 do 873). Proporcje te znacząco się nie zmieniają po obliczeniu średniej liczebności beneficjentów na jeden projekt (133,3 do 75,3). Biorąc tę miarę pod uwagę można zauważyć, że to organizacje pozarządowe organizują projekty obejmujące większą ilość beneficjentów, choć ogólnie rzecz biorąc, zasięg ich działań jest mniejszy.

Tabela 8. Wybrane miary rozkładu zmiennych w ramach odpowiedzi na pytania o projekty ciągłe i jednorazowe w ujęciu terytorialnym. Dotyczy instytucji kultury. Dane zaokrąglono do liczb całkowitych.

Terytorium:		projekty ciągłe		projekty jednorazowe	
			os./projekt		os./projekt
Ogółem, w tym:		1066	133	873	75
Trójmiasto	Średnia	1131	95	1783	107
reszta GOM		602	163	286	46
Ogółem, w tym:		60		60	
Trójmiasto	Mediana	77,5		180	
reszta GOM		46		30	

Te same miary poddane analizie dla Trójmiasta oraz reszty terenu GOM wskazują jednoznacznie, że to trójmiejskie organizacje obejmują większy zasięg (mierzony liczbą uczestników) swoimi projektami. Jednak w przypadku projektów długofalowych zasięg ten mierzony liczbą uczestników na projekt jest większy wśród organizacji spoza Trójmiasta (163 do 95). Projekty „punktowe” obejmują znacznie więcej beneficjentów w Trójmieście niż w innych miejscowościach.

Sposobem określenia zasięgu oddziaływania pozalekcyjnych zajęć w placówkach szkolnych było pytanie o liczbę osób biorących udział w tego typu zajęciach. Następnie szkoły proszone były o określenie odsetka liczby uczniów uczęszczających na zajęcia oraz liczbę godzin realizowanych w ciągu tygodnia.

Średnio szkoły wskazywały, że 124 uczniów w ich placówkach uczestniczy w tego typu zajęciach, przy czym mediana była znacznie niższa i wynosiła 81. Znacznie ciekawszą kwestią jest określenie odsetka uczniów w danych placówkach, które korzystały z takich inicjatyw. Okazuje się, że średnio niemal 37% uczniów było beneficjentami zajęć o charakterze edukacji kulturalno-artystycznej. Mediana dla tej odpowiedzi wynosiła 29%.

Nie stwierdzono żadnych różnic w rozpowszechnieniu zajęć pozalekcyjnych o tym charakterze pomiędzy Trójmiastem a resztą GOM. Większa liczba uczniów obje-

tych działalnością w Trójmieście wynika najprawdopodobniej z występowania generalnie większych placówek na tym terenie. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

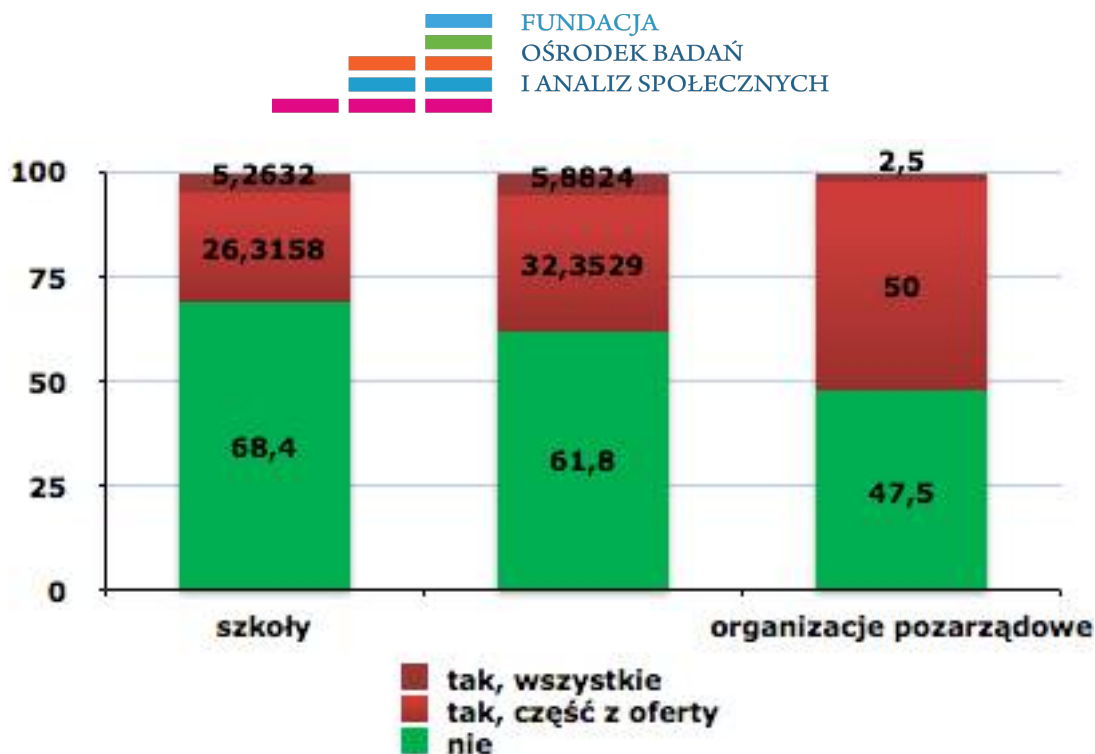
Tabela 9. Zasięg edukacji kulturalno-artystycznej w placówkach szkolnych wyrażony w odsetku uczniów uczęszczających na zajęcia o tym charakterze w danej placówce oraz w liczbach bezwzględnych.

Terytorium	Liczba uczniów	Odsetek uczniów
Ogółem, w tym:	124	36,5
Trójmiasto	150	38,3
reszta GOM	103	36,5

Ważnym kryterium dostępności poszczególnych działań edukacyjnych jest ich odpłatność. Projekty realizowane przez badane organizacje są w większości darmowe. Różnice w tym zakresie w ramach wyróżnionych sektorów są jednak zauważalne.

Najwięcej organizacji, które mają darmową ofertę występuje wśród szkół. Niemal 70% z nich oferuje zajęcia pozalekcyjne nieodpłatnie. Wśród publicznych instytucji kultury odsetek ten jest już mniejszy i wynosi ok. 62%. Struktura oferty organizacji pozarządowych jest najmniej korzystna z punktu widzenia uczestnika. Mniej niż połowa organizacji oferuje wszystkie działania w formie bezpłatnej. Połowa organizacji z trzeciego sektora w próbie ma częściowo płatną ofertę. Liczba organizacji, która ma całą ofertę płatną wydaje się marginalna. Szczegółowe dane zawarte są na poniższym wykresie.

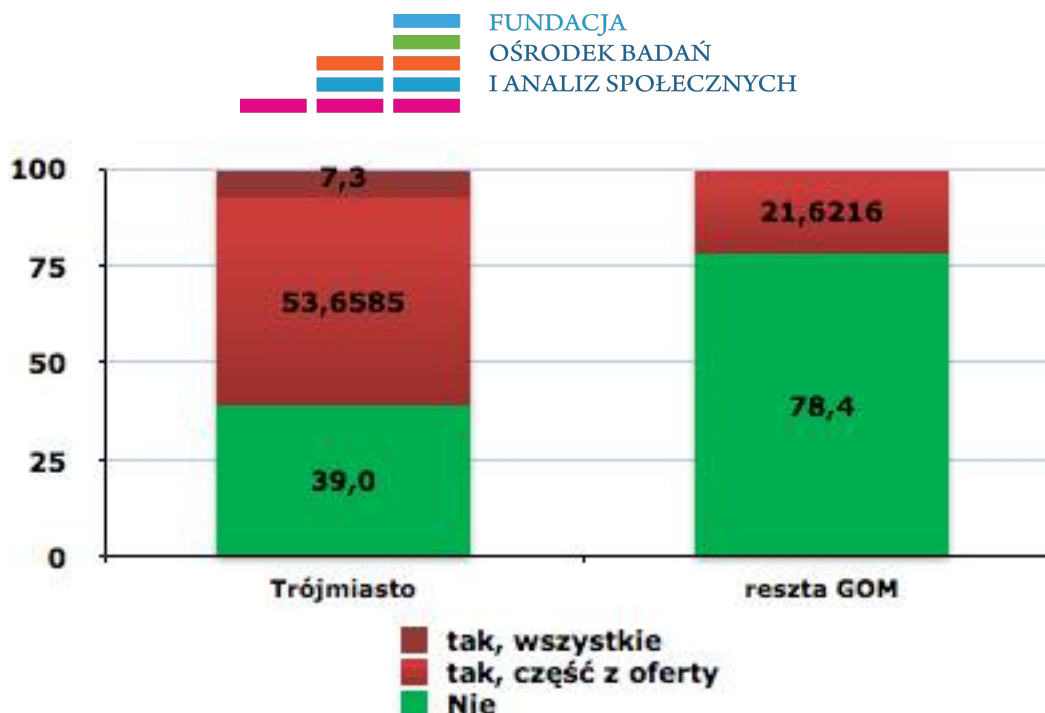
Wykres 3. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy zajęcia realizowane w ramach działań w zakresie edukacji kulturalnej i artystycznej Instytucji mają charakter odpłatny?” w podziale na trzy badane sektory.

Wyniki te mogą również dać wgląd w sytuację finansową poszczególnych typów placówek. Najprawdopodobniej to organizacje z trzeciego sektora mają najmniej stabilną sytuację finansową, co może przekładać się na częstsze formułowanie odpłatnej oferty. Tworzenie oferty odpłatnej jest jednym ze sposobów pozyskiwania środków na bieżącą działalność. Stabilność finansowa organizacji jest często warunkiem jej aktywnego działania. Sformułowanie przekonujących tez na temat finansowego kontekstu działań edukacyjnych wymaga jednak bardziej pogłębionych badań.

Interesująco kształtuje się analiza odpowiedzi na to pytanie w podziale na miejsce działalności organizacji. Okazuje się, że to głównie organizacje trójmiejskie oferują odpłatność lub częściową odpłatność za działania edukacyjne. Ponad połowa organizacji z Trójmiasta wskazuje, że część jej oferty jest płatna (53,7%). To samo deklaruje natomiast jedynie co piąta organizacja spoza Trójmiasta (21,6%). Możliwe, że to w Trójmieście organizacje pozwalają sobie na formułowanie odpłatnej oferty, ponieważ znajdują chętnych do swoich projektów. Organizacje poza-miejskie mogą mieć większy problem z pozyskaniem chętnych, jeśli oferują je odpłatnie. Tę ciekawą prawidłowość warto sprawdzić ponownie w większych badaniach ilościowych, realizowanych na tym terenie.

Wykres 4. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy zajęcia realizowane w ramach działań w zakresie edukacji kulturalnej i artystycznej instytucji mają charakter odpłatny?” w ujęciu terytorialnym. Dotyczy instytucji kultury.

W przypadku szkół nie stwierdzono żadnych różnicowań ze względu na miejsce działalności szkoły.

Beneficjenci i obszary działań projektowych

Organizacje miały wskazać projekt z ostatniego roku, który uważany jest za ich sukces. Odpowiedzi otwarte na to pytanie dały wgląd, czym dla organizacji jest dobry projekt edukacji kulturalnej oraz – w jaki sposób organizacje postrzegają edukację kulturalno-artystyczną, jak ją definiują oraz jakie stosują kryteria sukcesu w tej dziedzinie.

Należy podkreślić dużą różnorodność opisywanych projektów, zarówno ze względu na użycie technik edukacyjnych, jak również na zróżnicowanie obszarów kultury, które były przedmiotem edukacji. W celu uporządkowania tej różnorodności opisano projekty ze względu na charakter działań edukacyjnych oraz uszeregowano na skali kryterium włączania uczestników do działań.

Najwięcej wydarzeń jest prowadzonych w formie warsztatów. Beneficjenci mają możliwość uczestnictwa w warsztatach o zróżnicowanym charakterze: nauki graffiti, teatralnych, rodzinnych, rękodzieła ludowego, filmowych, wokalnych, aktywnego zwiedzania, kształtowania kompetencji miękkich. Zaletą organizowania warsztatów jest ich interdyscyplinarna oraz co ważniejsze, interaktywna forma. Inną formą organizacji dobrego wydarzenia edukacyjnego jest, według organizacji, piknik i festyn. W organizacji zabaw połączonych z edukacją na świeżym powietrzu specjalizują się głównie organizacje spoza Trójmiasta. Pokrewną formą, choć mniej popularną, jest organizacja plenerów, np. malarskich albo rzeźbiarskich. Wszystkie opisywane formy, uwzględniające edukację na świeżym powietrzu, mają również charakter wy-

soce interaktywny, włączający głównie dzieci i młodzież, która najczęściej jest adre-
satem tych działań edukacyjnych.

Formą pośrednią na skali, gdzie kryterium jest poziom włączenia uczestników do działań kulturalno-artystycznych, jest organizacja przeglądów i konkursów. Uczestnicy są włączani do działań, są wręcz podmiotem działań edukacyjnych, jednocześnie mamy tu do czynienia z elementem konkurencji między uczestnikami. Najczęściej wymienianymi obszarami, gdzie wykorzystywano tę formę były: konkursy recytatorskie (proza i poezja) czy przeglądy piosenki aktorskiej. Wśród odpowiedzi znajdowały się również takie działania, jak: spotkania z przedstawicielami kultury (autorami, lokalnymi artystami, przedstawicielami mniejszości narodowych i etnicznych), spacer po miastach/dzielnicach, zwiedzanie instytucji i zabytków kultury. Do tej pośredniej formy między działaniami włączającymi a bardziej biernymi zaliczyć można również organizację dyskusyjnych klubów filmowych, które również były wymieniane wśród projektów.

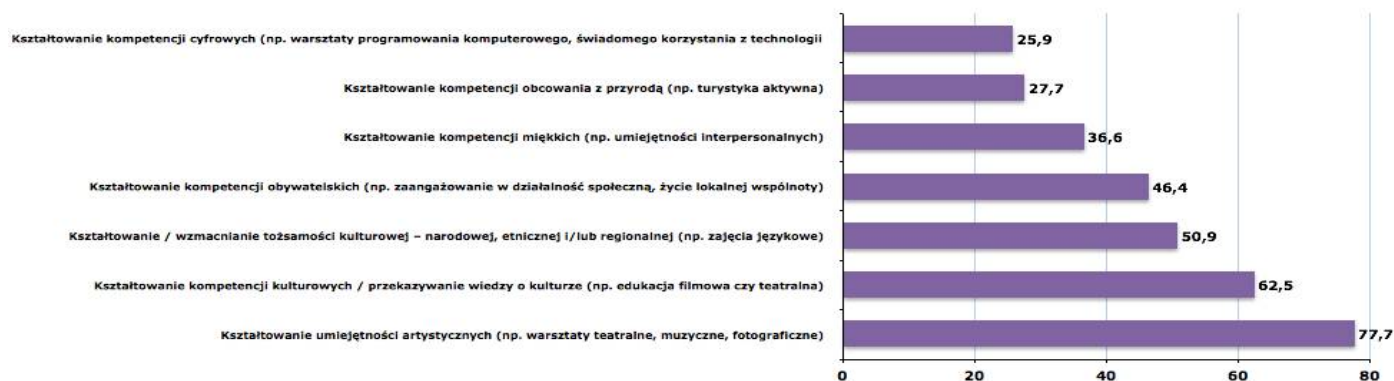
Do bardziej biernych form działań edukacyjnych należy organizacja koncertów oraz festiwali. Najczęściej były to koncerty muzyki poważnej i organowej, ale również festiwal rękodzielniczy. W dalszej kolejności instytucje chwaliły się organizacją projekcji, animacji, wystaw. Takim działaniom często towarzyszyły prelekcje, wykłady oraz sympozja, które zazwyczaj były kierowane dla osób dorosłych lub seniorów.

Należy zdecydowanie wyróżnić jeszcze jedną kategorię działań, łączącą w sobie wiele form edukacyjnych, często związanych z wykorzystaniem tzw. nowych technologii, jak np. video-mapping, modelowanie, użycie drukarek 3D do projektowania artystycznego lub użycie bloga jako formy artystycznej ekspresji. W opisywanych projektach formy te były wykorzystywane w towarzystwie tych klasycznych, jak: spacer po mieście, warsztaty, prelekcje i wystawy. Na podstawie danych można wnioskować, że typowymi adresatami takich zróżnicowanych działań jest młodzież. Oprócz walorów kulturalno-artystycznych pełnią one również funkcje edukacji medialnej. Wydaje się, że wśród tych działań należy szukać projektów o wysokim stopniu innowacyjności w sferze edukacyjnej. Skuteczność tych działań powinna być natomiast przedmiotem dalszych prac badawczych w tym obszarze.

Oprócz pytania o projekty, które są sukcesem organizacji, poproszono również o zaznaczenie obszarów wszystkich działań edukacyjnych z zaproponowanej listy. Najpopularniejszym obszarem wśród wszystkich badanych organizacji jest kształtowanie umiejętności artystycznych – aż 78% wskazań. W dalszej kolejności organizacje wskazywały na kształtowanie kompetencji kulturowych (62,5%) oraz wzmacnianie/kształtowanie tożsamości kulturowej, narodowej, etnicznej lub regionalnej (50,9%). Obszary związane z kształtowaniem kapitału społecznego i ludzkiego były wskazywane przez mniej niż połowę organizacji. Zwraca szczególną uwagę niski poziom aktywności organizacji na polu kształtowania kompetencji cyfrowych (ok. 26%).

Wykres 5. Obszary działań badanych organizacji. Dotyczy instytucji kultury i placówek szkolnych.

Zróznicowanie w odpowiedzi na to pytanie ze względu na typ analizowanej placówki jest niewielkie. Pierwsze trzy wskazania są takie same wśród publicznych instytucji kultury oraz organizacji pozarządowych. Jedynie placówki szkolne wskazują częściej na kształtowanie kompetencji obywatelskich (50%) niż wzmacnianie tożsamości kulturowej (47,1%). Zastanawiająca jest wysoka pozycja kształtowania kompetencji miękkich wśród publicznych instytucji kultury (45% do 36,6% w całej próbie) w stosunku do reszty typów organizacji.

Tabela 10. Obszary działań badanych organizacji w podziale na typ analizowanej instytucji.

Obszar działań	szkoły	publiczne instytucje kultury	organizacje pozarządowe
Kształtowanie umiejętności artystycznych (np. warsztaty teatralne, muzyczne, fotograficzne)	85,3	80,0	68,4
Kształtowanie kompetencji kulturowych / przekazywanie wiedzy o kulturze (np. edukacja filmowa czy teatralna)	64,7	62,5	60,5
Kształtowanie kompetencji obywatelskich (np. zaangażowanie w działalność społeczną, życie lokalnej wspólnoty)	50,0	47,5	42,1
Kształtowanie / wzmacnianie tożsamości kulturowej – narodowej, etnicznej i/lub regionalnej (np. zajęcia językowe)	47,1	52,5	52,6
Kształtowanie kompetencji obcowania z przyrodą (np. turystyka aktywna)	35,3	22,5	26,3
Kształtowanie kompetencji miękkich (np. umiejętności interpersonalnych)	35,3	45,0	28,9
Kształtowanie kompetencji cyfrowych (np. warsztaty programowania komputerowego, świadomego korzystania z technologii)	26,5	35,0	15,8

Okazuje się, że pochodzenie placówki w dość dużym stopniu różnicuje odpowiedzi na analizowane pytanie. Organizacje spoza Trójmiasta wyróżniają się tym, że

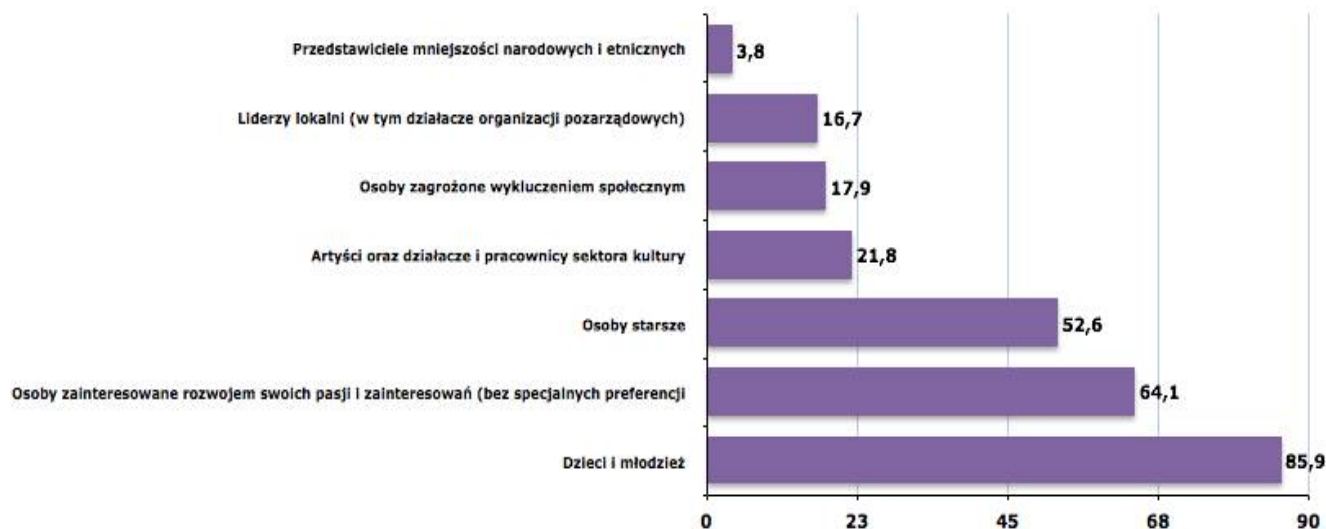
kładą większy nacisk na wzmacnianie tożsamości kulturowej (64,9% do 41,5%) a mniejszy na kształtowanie kompetencji miękkich (27% do 46,3%) i obywatelskich (37,8% do 51,2%) niż organizacje trójmiejskie. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Obszary działań badanych organizacji w ujęciu terytorialnym. Dotyczy instytucji kultury i placówek szkolnych.

Obszar działań	Trójmiasto	reszta GOM
Kształtowanie umiejętności artystycznych (np. warsztaty teatralne, muzyczne, fotograficzne)	78,0	70,3
Kształtowanie kompetencji kulturowych / przekazywanie wiedzy o kulturze (np. edukacja filmowa czy teatralna)	68,3	54,1
Kształtowanie kompetencji obywatelskich (np. zaangażowanie w działalność społeczną, życie lokalnej wspólnoty)	51,2	37,8
Kształtowanie kompetencji miękkich (np. umiejętności interpersonalnych)	46,3	27,0
Kształtowanie / wzmacnianie tożsamości kulturowej – narodowej, etnicznej i/lub regionalnej (np. zajęcia językowe)	41,5	64,9
Kształtowanie kompetencji obcowania z przyrodą (np. turystyka aktywna)	26,8	21,6
Kształtowanie kompetencji cyfrowych (np. warsztaty programowania komputerowego, świadomego korzystania z technologii)	24,4	27,0

Organizacje kierują swoje działania głównie do dzieci i młodzieży (86%), ale w dalszej kolejności wskazują, że oferta kierowana jest do każdego, kto chce rozwijać swoje zainteresowania i pasje (64%). Można jeszcze wymienić seniorów jako grupę pozostającą w kręgu zainteresowań organizacji (53%). Pozostałe grupy mają marginalne znaczenie w kontekście kształtowania dla nich konkretnej oferty.

Wykres 6. Grupy docelowe działań edukacyjnych instytucji kultury. Dotyczy instytucji kultury.

Grupy docelowe publicznych instytucji kultury nie różnią się znacznie od tych wśród organizacji pozarządowych. W trzecim sektorze większy nacisk położony jest na kształtowanie oferty dla wszystkich zainteresowanych, niż wyspecjalizowanych grup docelowych. Mniejszy nacisk kładzie się zwłaszcza na działania skierowane do seniorów. Nie widać szczególnie dużych różnicowań w kontekście terytorialnym. Organizacje spoza Trójmiasta kładą z kolei większy nacisk na poddanie działaniom edukacyjnym liderów lokalnych, podczas gdy trójmiejskie organizacje częściej kształcą artystów oraz działaczy sektora kultury. Szczegółowy zasięg różnicowań dla obu podziałów obrazuje zbiorcza tabela poniżej.

Tabela 12. Grupy docelowe działań edukacyjnych instytucji w podziale na typ analizowanej organizacji i umiejscowienie siedziby. Dotyczy instytucji kultury.

Grupy docelowe	Terytorium		Typ organizacji	
	Trójmiasto	reszta GOM	publiczna instytucja kultury	NGO
Dzieci i młodzież	85,4	86,5	97,5	73,7
Osoby starsze	51,2	54,1	67,5	36,8
Przedstawiciele mniejszości narodowych i etnicznych	4,9	2,7	2,5	5,3
Liderzy lokalni (w tym działacze organizacji pozarządowych)	9,8	24,3	17,5	15,8
Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	24,4	10,8	15,0	21,1
Artyści oraz działacze i pracownicy sektora kultury	26,8	16,2	20,0	23,7
Osoby zainteresowane rozwojem swoich pasji i zainteresowań (bez specjalnych preferencji)	70,7	56,8	70,0	57,9

Głównymi realizatorami zajęć pozaszkolnych w ramach edukacji kulturalno-artystycznej są nauczyciele zatrudnieni w placówce (97,1%). Niemal połowa szkół współpracuje ze specjalistami z lokalnej społeczności: artystami, społecznikami lub naukowcami (45,7%). W dalszej kolejności szkoły nawiązują współpracę z działaczami z trzeciego sektora, którzy realizują projekty edukacyjne (31,4%) oraz pracownikami lokalnych instytucji kultury lub nauczycielami spoza placówki (po 28,6%). Wysokie wskaźniki procentowe odpowiedzi w każdej kategorii świadczą o dużym zróżnicowaniu współpracowników w kontekście tworzenia oferty dla uczniów. Średnio każda placówka zaznaczała 2,8 odpowiedzi na to pytanie.

Nie stwierdzono szczególnych zróżnicowań w kontekście terytorialnym dla szkół. Trójmiejskie szkoły wydają się częściej sięgać po współpracę z działaczami lokalnych instytucji kultury. Może to wynikać z większej dostępności infrastruktury kulturalnej w Trójmieście, a co za tym idzie również pracowników tego sektora.

Tabela 13. Realizatorzy pozalekcyjnych zajęć dotyczących edukacji kulturalno-artystycznej w szkołach. Dotyczy placówek szkolnych.

Realizatorzy zajęć edukacyjnych	ogółem	Terytorium	
		Trójmiasto	reszta GOM
Nauczyciele zatrudnieni w placówce	97,1	100	93,8
Nauczyciele spoza placówki	28,6	27,8	31,3
Pracownicy / działacze lokalnych instytucji kultury	28,6	38,9	12,5
Specjaliści z lokalnej społeczności (np. artyści, społecznicy, naukowcy)	45,7	44,4	50,0
Działacze organizacji pozarządowych realizujących projekty edukacyjne we współpracy ze szkołą	31,4	38,9	25,0

Jedynie 8,6% szkół wskazało, że posiada w swojej ofercie specjalne klasy o profilu artystycznym lub kulturowym. Jedna placówka wskazała, że planuje w tym roku szkolnym stworzyć taką klasę. Szkoły wskazywały na istnienie klas kulturoznawczo-dziennikarskich albo „z rozszerzonym programem artystycznym, zajęciami teatralnymi, dramowymi oraz wokalnymi”. Z pewnością sfera ta wymaga jeszcze znacznej eksploracji, np. pod kątem badania oferty szkół oraz zróżnicowania względem terytorialnym, typów szkół i ogólnej dostępności takich klas dla ogółu uczniów.

Oprócz zajęć pozalekcyjnych na temat edukacji kulturalno-artystycznej szkoły szeroko praktykują również inne formy edukacyjne. Najpopularniejszy jest udział w wydarzeniach kulturalnych/ofercie tworzonej przez lokalne instytucje (91,4%). Placówki szkolne współpracują również z instytucjami kultury, korzystając ze specjalnie dedykowanej oferty (88,6%). Bardzo powszechne są również wizyty w instytucjach kultury w innych miejscowościach (ok. 83%). Wysokie odsetki odpowiedzi wskazują na niemal powszechne stosowanie tych form edukacyjnych w oświacie. Organizacje wspominały jeszcze o innych, nietypowych formach edukacji poza szkołą, jak: udział

w przeglądach teatralnych, konkursach recytatorskich czy festynach organizowanych przez władze samorządowe lub inne organizacje, działające na rzecz społeczności lokalnej.

Tabela 14. Obecność innych form edukacyjnych w ujęciu terytorialnym. Dotyczy placówek szkolnych.

Inne formy edukacyjne	ogółem	Terytorium	
		Trójmiasto	reszta GOM
Udział w wydarzeniach kulturalnych / ofercie tworzonej przez lokalne instytucje kultury (np. w festiwalach teatralnych, wystawach muzealnych)	91,4	94,4	87,5
Wyjazdy do instytucji kultury w innych miejscowościach (np. teatru, kina czy filharmonii)	82,9	66,7	100,0
Udział w ofercie instytucji kultury specjalnie dedykowanej dla szkół (np. lekcje muzealne, pokazy teatralne)	88,6	100,0	75,0

Jeśli chodzi o zróżnicowanie terytorialne w zakresie innych form edukacyjnych można jedynie zauważyć, że szkoły trójmiejskie nie wyjeżdżają tak powszechnie do instytucji kultury w innych miejscowościach – jedynie 2/3 organizacji to praktykuje. Mniejsza aktywność trójmiejskich szkół pod tym względem wydaje się zrozumiała, biorąc pod uwagę, że zdecydowana większość infrastruktury kulturalnej koncentruje się na terenie Trójmiasta, a wyjazdy do innych instytucji kulturalnych, np. w Warszawie generują znaczne koszty.

Współpraca między instytucjami i bariery w funkcjonowaniu

Instytucje kultury najczęściej deklarują współpracę przy tworzeniu oferty z władzami samorządowymi (73,1%), organizacjami pozarządowymi (64,1%) oraz publicznymi instytucjami kultury (60,3%). Z perspektywy niniejszego opracowania warto nadmienić, że połowa organizacji wskazuje na wagę współpracy z instytucjami edukacyjnymi (56,4%). Rzadziej zdarza się współpraca z publicznymi instytucjami realizującymi politykę społeczną (33,3%) oraz przedsiębiorstwami prywatnymi (23,1%).

Tabela 15. Współpraca w ramach sektora w ujęciu terytorialnym oraz ze względu na typ analizowanej organizacji. Dotyczy instytucji kultury.

Podmioty współpracujące	ogółem	Terytorium		Typ organizacji	
		Trójmiasto	reszta GOM	publiczna instytucja kultury	NGO
Władze samorządowe	73,1	78,0	67,6	70,0	76,3
Organizacje pozarządowe	64,1	68,3	59,5	62,5	65,8

Publiczne instytucje kultury	60,3	73,2	45,9	60,0	60,5
Instytucje edukacyjne	56,4	53,7	59,5	72,5	39,5
Publiczne instytucje realizujące politykę społeczną (tj. Domy Pomocy Społecznej)	33,3	39,0	27,0	47,5	18,4
Przedsiębiorstwa prywatne	23,1	29,3	16,2	30,0	15,8
Żadne z powyższych	2,6	4,9	0,0	2,5	2,6

Okazuje się, że organizacje z Trójmiasta zdecydowanie częściej korzystają ze współpracy z innymi placówkami przy kształtowaniu swojej oferty. Trójmiejskie instytucje średnio zaznaczały 3,4 partnerów, a ich odpowiedniczki spoza ścisłej metropolii – 2,8. Trójmiasto znacznie częściej współpracuje z publicznymi instytucjami kultury (73,2% do 45,9%), władzami samorządowymi (78% do 67,6%) oraz przedsiębiorstwami prywatnymi (29,3% do 16,2%). Wydaje się, że to większa dostępność infrastruktury kulturalnej, gospodarczej oraz administracyjnej jest decydującym czynnikiem kształtującym strukturę sieciowania w ramach GOM.

Typ analizowanej instytucji różnicuje, jeśli chodzi o ilość współpracujących partnerów. Publiczne instytucje kultury deklarują więcej partnerów niż organizacje pozarządowe (3,4 do 2,8). Różnice w odpowiedziach są widoczne i zastanawiające w jednym, kluczowym obszarze. Niemal $\frac{3}{4}$ publicznych instytucji kultury deklaruje współpracę z instytucjami edukacyjnymi, podczas gdy jedynie 2/5 organizacji pozarządowych sieciuje swoje działania ze szkołami (72,5% do 39,5%). Zatem głównie to publiczne instytucje kultury są partnerami szkół, co potwierdzają również deklaracje placówek szkolnych. Dodatkowo, publiczne instytucje kultury częściej współpracują z instytucjami realizującymi politykę społeczną (47,5% do 18,4%) oraz firmami (30% do 15,8%). Warto również zwrócić uwagę, że dużo organizacji pozarządowych współpracuje w ramach sektora z innymi NGO-sami (65,8%). Niewiele mniej publicznych instytucji kultury współpracuje w ramach własnego sektora (60%), choć w tym przypadku inni partnerzy są bardziej istotni.

Można zauważyć zgodność deklaracji poszczególnych, badanych typów instytucji. Najczęściej szkoły współpracują z publicznymi instytucjami kultury – niemal 63% szkół wskazywało na ten fakt. W dalszej kolejności współpraca była deklarowana z organizacjami pozarządowymi (51,4%) oraz władzami samorządowymi (48,6%). Szkoły współpracują również między sobą – na to zwraca uwagę 40% placówek.

Zróżnicowania terytorialne wśród szkół wskazują, że to głównie trójmiejskie placówki współpracują z publicznymi instytucjami kultury (77,8% do 43,8%). Tę prawidłowość można było zauważyć również przy analizie analogicznego rozkładu wśród instytucji kultury. Potwierdza to jedynie tezę, że decydującym czynnikiem jest dostęp do infrastruktury kulturalnej, który jest dużo większy w ośrodku metropolitalnym. Mniejszy zakres współpracy z publicznymi instytucjami kultury poza Trójmiastem jest rekompensowany intensywniejszą współpracą z organizacjami pozarządo-

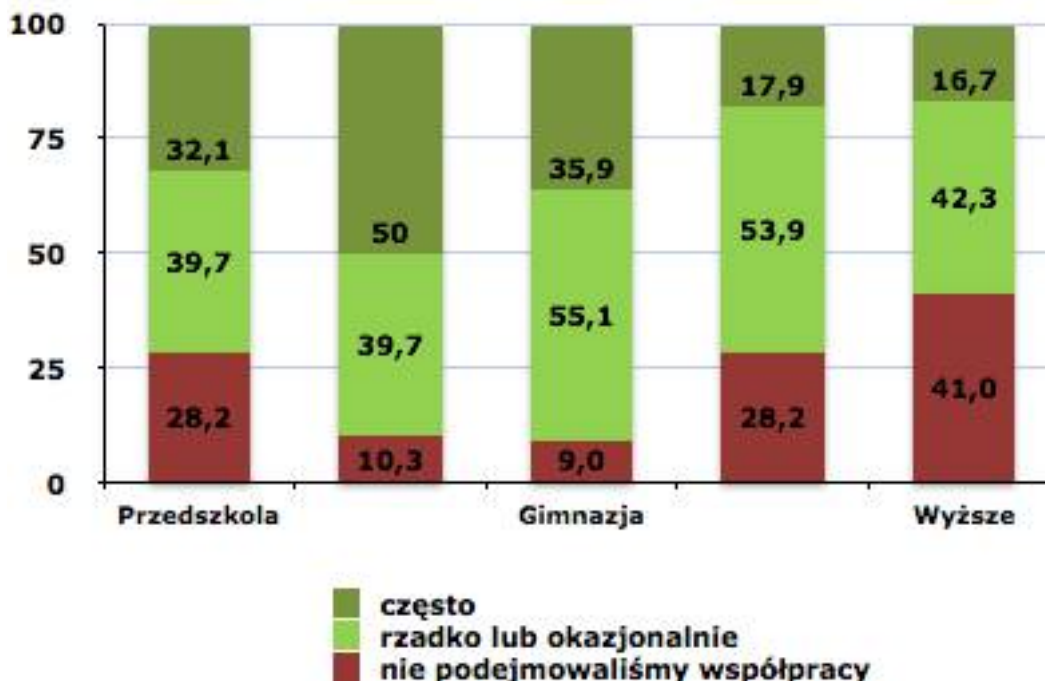
wymi (68,8% do 38,9%) i instytucjami realizującymi politykę społeczną (37,5% do 27,8%).

Tabela 16. Współpraca w ramach sektora w ujęciu terytorialnym Dotyczy placówek szkolnych.

Podmioty współpracujące	ogółem	Terytorium	
		Trójmiasto	reszta GOM
Publiczne instytucje kultury	62,9	77,8	43,8
Organizacje pozarządowe	51,4	38,9	68,8
Władze samorządowe	48,6	44,4	56,3
Inne instytucje edukacyjne	40,0	44,4	37,5
Publiczne instytucje realizujące politykę społeczną (tj. Domy Pomocy Społecznej)	31,4	27,8	37,5
Przedsiębiorstwa prywatne	26,5	23,5	31,3

Instytucje kultury poproszono o wskazanie częstotliwości współpracy z poszczególnymi typami placówek szkolnych. Ogólnie ponad połowa organizacji (56,4%) deklaruowała współpracę ze szkołami w ramach tworzenia oferty edukacyjnej. Instytucje najczęściej wskazywały na częstą współpracę ze szkołami podstawowymi (50% odpowiedzi „często”), gimnazjami (36%) oraz przedszkolami (32,1%). Znacznie rzadziej natomiast deklaruowały współpracę z placówkami ponadgimnazjalnymi oraz szkołami wyższymi (odpowiednio: 17,9%; 16,7%).

Wykres 7. Częstotliwość współpracy z poszczególnymi typami placówek. Dotyczy instytucji kultury.

Nie stwierdzono istotnych różnicowań w kontekście terytorialnym w odpowiedzi na to pytanie. Odpowiedzi różnią się jedynie intensywnością (częstotliwością) współpracy. Częściej współpracują z poszczególnymi typami placówek organizacje z Trójmiasta, ale kolejność między poszczególnymi typami szkół jest niezmienna bez względu na to, czy analizujemy instytucje kultury z Trójmiasta czy z reszty terenu GOM.

Organizacje pozarządowe najchętniej w ramach współpracy ze szkołami kooperują z gimnazjami (2,82) i szkołami podstawowymi (2,74)³. Zdecydowanie rzadziej niż publiczne instytucje kultury nawiązują współpracę z przedszkolami (1,89 do 3,35). Szczegółowe dane o różnicowaniach w odpowiedzi na to pytanie dostarcza poniższa tabela.

Tabela 17. Częstotliwość współpracy z poszczególnymi typami placówek w ujęciu terytorialnym i ze względu na typ organizacji. Dotyczy instytucji kultury.

Podmioty współpracujące	ogółem	Terytorium		Typ organizacji	
		Trójmiasto	reszta GOM	publiczna instytucja kultury	organizacja pozarządowa
Przedszkola	2,64	2,78	2,49	3,35	1,89
Szkoły podstawowe	3,17	3,24	3,08	3,58	2,74
Gimnazja	3,03	3,10	2,95	3,23	2,82
Ponadgimnazjalne	2,36	2,80	1,86	2,43	2,29
Wyższe	2,09	2,63	1,49	2,00	2,18

Placówki szkolne również miały okazję wskazać te instytucje kultury, z którymi najczęściej kontaktują się w ramach tworzenia swojej oferty edukacyjnej. Okazuje się, że najczęściej są to: teatry (82% organizacji), muzea i galerie sztuki oraz kina (po 72%). W dalszej kolejności były to biblioteki (70%). Trochę ponad połowa organizacji wskazała na domy kultury (52%).

Wykres 8. Instytucje kultury współpracujące z placówkami szkolnymi w zakresie tworzenia oferty edukacyjnej według deklaracji szkół.

3 W nawiasach podano średnią z odpowiedzi na pytanie o częstotliwość współpracy, gdzie 1 to brak współpracy, a 4 to częsta współpraca. Im wyższy wskaźnik na 4-stopniowej skali, tym deklarowana częstsza współpraca.

Analiza w kontekście terytorialnym ponownie wskazuje na duże zróżnicowanie, gdzie ważnym kryterium podejmowania współpracy jest najprawdopodobniej wysoka dostępność do poszczególnych typów instytucji kultury. Zatem w Trójmieście współpraca jest nawiązywana znacznie częściej z: teatrami, muzeami, kinami, filharmoniami i operami, natomiast poza Trójmiastem kooperuje się z instytucjami najbliższymi społeczności lokalnej, czyli: bibliotekami, domami kultury oraz organizacjami pozarządowymi.

Tabela 18. Częstotliwość współpracy z poszczególnymi typami instytucji kultury w ujęciu terytorialnym. Dotyczy placówek szkolnych.

Instytucje kultury	ogółem	Terytorium	
		Trójmiasto	reszta GOM
Teatry	81,8	100,0	57,1
Muzea i galerie sztuki	72,7	94,4	50,0
Kina	72,7	88,9	50,0
Biblioteki	69,7	61,1	85,7
Domy Kultury	51,5	50,0	57,1
Organizacje pozarządowe działające w sferze ekspresji artystycznej i upowszechniania kultury	39,4	44,4	35,7
Filharmonie i opery	24,2	44,4	0,0
Niesformalizowane grupy artystyczne	18,2	27,8	7,1

Szkoły zostały zapytane, jak wygląda współpraca z instytucjami kultury. Na podstawie wypowiedzi przedstawicieli placówek można z dużym prawdopodobieństwem zrekonstruować typowe działania pracowników szkół na rzecz współpracy z instytucjami kultury.

Na terenie Gdańska centralnymi działaniami są te podejmowane w ramach GPEK, czyli Gdańskiego Programu Edukacji Kulturalnej. Działania te obejmują spo-

tkania w gronie liderów, którzy następnie przekazują istotne informacje dla swoich placówek szkolnych. Liderzy oraz przedstawiciele instytucji kultury są nawzajem sieciowani, co pozwala na zwiększenie przepływu istotnych informacji oraz na szerszy i bardziej świadomy wybór z oferty edukacyjnej instytucji kultury.

Poza Gdańskiem typowa współpraca polega na opracowaniu harmonogramu działań i potrzeb edukacyjnych, monitorowaniu ofert instytucji kulturalnych oraz ich budżetowaniu. Dość reprezentatywny dla całej reszty jest poniższy komentarz, który dodatkowo porusza ważki problem wielu szkół, zwłaszcza ponadgimnazjalnych:

„Śledzenie ofert, selekcja i ocena czy możemy sobie pozwolić na daną imprezę. Obecnie gdy trudno jest zrealizować godziny z podstawy programowej, uczniowie rzadziej uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych”

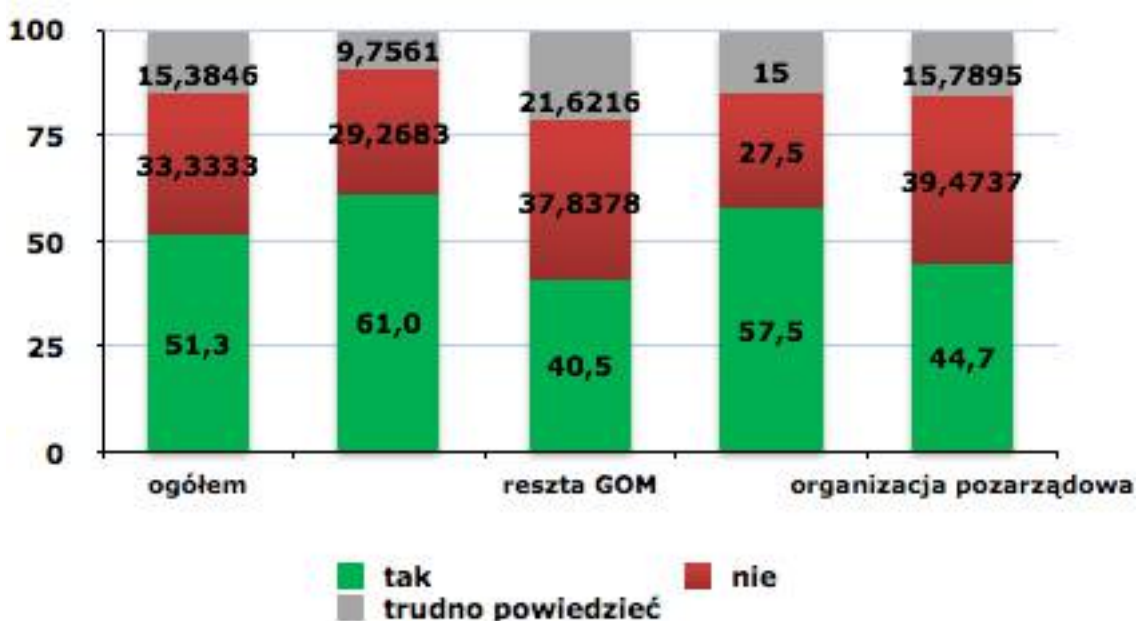
Oprócz opisywanych działań nastawionych na bierne korzystanie z oferty instytucji kulturalnych, można wyróżnić również inicjatywy, zmierzające do bardziej zróżnicowanych i aktywnych form kooperacji. Można do nich zaliczyć udziały w debatach, warsztatach, konkursach oraz koncertach, gdzie uczniowie szkoły mogą zaprezentować się poza placówką szkolną. Szkoły często pozyskują patronaty honorowe na swoje występy oraz środki finansowe od np. lokalnych przedsiębiorców.

W bloku pytań o współpracę międzysektorową zapytano wszystkie badane instytucje o to, czy w ramach instytucji istnieją osoby specjalnie dedykowane do współpracy ze szkołami/instytucjami kultury. Spośród trzech analizowanych typów podmiotów, to szkoły najczęściej dysponują osobą odpowiedzialną za współpracę z instytucjami kultury. Aż 64% placówek szkolnych deklarowało taki fakt, podczas gdy wśród publicznych instytucji kultury odsetek odpowiedzi twierdzących wyniósł 58% a organizacji pozarządowych – 45%.

Zwraca uwagę bardzo duży odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” wśród wyników dla wszystkich typów instytucji. Można interpretować to jako wyraz niepewności, czy osoby odpowiedzialne za współpracę są rzeczywiście specjalnie wydzielone do tego typu zadań, czy jedynie zajmują się współpracą z innymi organizacjami, jako jednym z wielu zadań na swoim etacie. Trudno jednak jednoznacznie zinterpretować te wyniki – wymaga to z pewnością bardziej pogłębionych badań.

Z poniższego wykresu wskazującego na zróżnicowania w ramach GOM i typów instytucji można zauważyć, że głównie organizacje trójmiejskie oraz publiczne instytucje kultury posiadają osobę specjalnie dedykowaną do współpracy ze szkołami.

Wykres 9. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy w ramach instytucji są osoby odpowiedzialne za współpracę ze szkołami?”. Dotyczy instytucji kultury.

Również w przypadku szkół widać, że trójmiejskie placówki częściej deklarują posiadanie osoby z takimi zadaniami niż szkoły spoza Trójmiasta (76,5% do 46,7%).

Zapytano również o ogólną satysfakcję z nawiązywanej współpracy. Oceny wszystkich analizowanych typów instytucji były bardzo wysokie i zbliżone do siebie – oscylowały w granicach oceny 4 na 5, czyli „raczej dobrze”. Współpracę najlepiej oceniają publiczne instytucje kultury (średnia 4,2), następnie organizacje pozarządowe (4,05) a ostatnie w kolejności, szkoły (4,0).

Nie zanotowano żadnych istotnych różnic pomiędzy Trójmiastem a resztą GOM wśród instytucji kultury, jeśli chodzi o satysfakcję ze współpracy międzysektorowej. W przypadku szkół widać bardzo dużą różnicę w ocenie na korzyść organizacji z Trójmiasta. Instytucje trójmiejskie oceniały generalnie współpracę na 4,22 a organizacje spoza Trójmiasta na 3,73.

Tabela 19. Satysfakcja ze współpracy międzysektorowej wśród poszczególnych typów organizacji w ujęciu terytorialnym.

Poziomy zróżnicowań:	ogółem	Terytorium	
		Trójmiasto	reszta GOM
instytucje kultury	4,13	4,15	4,11
- publiczne instytucje kultury	4,2	-	-
- organizacje pozarządowe	4,05	-	-
placówki szkolne	4,00	4,22	3,73

Instytucje kultury miały wskazać na problemy i bariery, na które natrafiają w trakcie swojej działalności. Pytanie w kwestionariuszu pozwalało na spontaniczną wypowiedź respondenta. Warto podkreślić, że niemal 17% organizacji deklarowało,

że nie natrafiło na żadne bariery w swojej działalności. Pozostałe odpowiedzi sklasyfikowano w parę wątków, które przewijały się w wypowiedziach.

Pierwszą i najważniejszą z nich jest bariera finansowa. Organizacje wskazują, że nie można przeprowadzić wielu inicjatyw bez konieczności dodatkowego wsparcia ze środków grantowych. System grantowy z kolei nie pozwala na długofalowe planowanie swoich działań. Poniżej jeden z cytatów z badań:

„Brak stałego dofinansowania na kluczowe projekty edukacyjne. Co rok lub co dwa lata trzeba ubiegać się o dofinansowanie projektów co uniemożliwia budowania długofalowych ofert edukacyjnych zapewniających ich kontynuację przez wiele lat”

Ogólnie, brak płynności finansowej oznacza problemy kadrowe, niemożność przeprowadzenia jakichkolwiek inwestycji, na przykład poprawiających warunki lokalowe (remont siedziby, bieżąca konserwacja budynków, itd.) lub podnoszących kwalifikacje pracowników. Brak płynności finansowej również nie pozwala na rozszerzenie bezpłatnej oferty.

Drugim tematem, który pojawiał się w wypowiedziach organizacji są problemy lokalowe. Głównie wymieniany był zły stan techniczny lokali lub niedostosowanie ich do bieżącej działalności organizacji. Brakuje miejsca na prowadzenie zajęć, często powierzchnia sali na warsztaty jest niesatysfakcjonująca, biorąc pod uwagę zainteresowanie. Organizacje zwracają również uwagę na pewne defekty swoich lokali, np. brak klimatyzacji, brak wejścia dla niepełnosprawnych czy ogrzewania. Część z organizacji pozarządowych nie posiada w ogóle swojego lokalu i stoi przed problemem wynajmu powierzchni na wydarzenia albo korzystania z zasobów zaprzyjaźnionych organizacji.

Organizacje stają również przed problemem pozyskania odbiorców dla swojej oferty. Często podnoszona jest kwestia rozminięcia oczekiwań mieszkańców lokalnej społeczności z ofertą placówek lub zupełny brak zainteresowania ofertą, która była konsultowana z potencjalnymi odbiorcami. Jeden z przedstawicieli organizacji określił to jako „iluzja potrzeb” – mieszkańcy zgłaszają pewne potrzeby, po czym nie korzystają z wykreowanej dla nich oferty. Jednak wydaje się, że większość organizacji jest bardziej krytyczna wobec siebie – nie potrafi dotrzeć do nowych odbiorców, grup docelowych. Podkreślany jest również brak współpracy, zwłaszcza w odniesieniu do sektorów kultury i edukacji.

W wielu wypowiedziach przedstawiciele instytucji kultury, to placówki szkolne, głównie nauczyciele i administracja są wskazywane jako te, które stanowią barierę w pozyskiwaniu młodzieży do działań kulturalno-artystycznych. Szkoły często nie są zainteresowane uczestnictwem w ofercie w trosce o zrealizowanie wszystkich godzin lekcyjnych z podstawy programowej. Dotyczy to głównie szkół ponadgimnazjalnych gdzie występuje presja na dobre wyniki maturalne. Poniżej parę cytatów, dotyczących wątku szkół:

„Brak zainteresowania ze strony szkół średnich. Sądymy, że barierą mogą być nauczyciele, którzy mają mało czasu na realizację programu, co w konsekwencji prowadzi do znikomego uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych.”

„Zdarza się że dyrektorzy placówek (szkół, przedszkoli) nie chcą podejmować współpracy, nawet gdy nasza oferta edukacyjna jest oferowana za darmo, a jej zakres dotyczy wiedzy której uczniowie będą pozbawieni w państwowym procesie edukacji.”

„Zdarza się, że grupy gimnazjalne i ponadgimnazjalne nie są zainteresowane proponowanymi ofertami. Biurokracja w szkołach spowalnia obieg dokumentów, blokuje możliwość dotarcia do odbiorców.”

Ostatnim wątkiem szeroko komentowanym przez organizacje jest brak kompetencji ze strony własnych pracowników. Głównym źródłem tych barier są wspomniane już problemy z płynnością finansową, które uniemożliwiają: utrzymanie obiecujących zasobów ludzkich w dłuższej perspektywie czasowej oraz stałe i regularne podnoszenie kompetencji pracowników. Prowadzi to do posiadania małej kadry pracowniczej, uniemożliwiającej rozwój organizacji na większą skalę lub nawet zapewnienie przyzwoitego poziomu usług.

Wnioski i dalsze rekomendacje badawcze

Dla większości organizacji edukacja kulturalno-artystyczna jest priorytetowym obszarem działalności. Więcej publicznych instytucji kultury niż organizacji pozarządowych wskazuje na priorytet związany z tym charakterem działalności. Wydaje się, że można to wytłumaczyć specyfiką misji, jaką mają publiczne instytucje. Organizacje pozarządowe z natury rzeczy mają bardziej rozproszone zadania, które w dodatku same sobie definiują. Nie stwierdzono natomiast żadnych istotnych różnic w nadawaniu priorytetów działalności edukacyjnej w kontekście umiejscowienia siedziby organizacji.

Generalnie instytucje kultury z Trójmiasta prowadzą znacznie więcej projektów – zarówno tych systemowych, długofalowych, jak i jednorazowych niż ich odpowiedniczki spoza ścisłego obszaru metropolitalnego. Czynnikiem decydującym jest najprawdopodobniej większa dostępność do infrastruktury miasta, w tym kulturalnej i edukacyjnej, nakładów finansowych oraz wyspecjalizowanej kadry. Powoduje to kumulację potencjałów, które składają się na diagnozowaną wyższą aktywność organizacji trójmiejskich na polu edukacji kulturalno-artystycznej. Natomiast w przeliczeniu średniej ilości uczestników na projekt to organizacje spoza Trójmiasta osiągają wyż-

sze wyniki w ramach projektów długofalowych. Z uwagi na niereprezentatywność niniejszego opracowania teza ta wymaga dalszej weryfikacji.

Dane wskazują, że zasięg działań organizacji pozarządowych jest mniejszy niż publicznych instytucji kultury. Organizacje trzeciego sektora prowadzą mniej projektów, lecz skupiają wokół siebie więcej beneficjentów w ramach pojedynczych przedsięwzięć. Teza ta powinna zostać poddana weryfikacji w planowanych działaniach badawczych w tej sferze.

Raczej optymistycznie wygląda kwestia stosowania edukacji pozalekcyjnej w placówkach szkolnych – niemal wszystkie badane szkoły organizują zajęcia o tym charakterze. W ramach placówek szkolnych średnio niemal 37% uczniów jest objętych pozalekcyjną edukacją o charakterze kulturalno-artystycznym. Wydaje się, że stanowi to dobry punkt wyjścia do działań na rzecz poprawy tego wskaźnika.

Ważnym kryterium dostępności opisywanych działań dla uczestników jest ich odpłatność. Ze wszystkich analizowanych typów placówek to szkołom w najpowszechniejszym stopniu udaje się zachować bezpłatne świadczenie usług, ale one dodatkowo korzystają z usług instytucji kultury w celu realizacji swojej misji edukacyjnej. Organizacje pozarządowe dysponują z kolei najpowszechniej ofertą uwzględniającą częściową lub całkowitą odpłatność za usługi edukacyjne w sferze kultury i sztuki. Za taką strukturę oferty w przypadku trzeciego sektora odpowiada najniższy poziom płynności finansowej ze wszystkich analizowanych typów instytucji.

Warto również zwrócić uwagę, że odpłatność występuje częściej wśród organizacji trójmiejskich. Być może trójmiejskie instytucje mogą sobie pozwolić na wprowadzenie odpłatności za część usług bez widocznego spadku zainteresowania ich działalnością. Na terenach poza ścisłym centrum metropolii można mieć problem ze skompletowaniem grup edukacyjnych, jeśli są one płatne.

Warto zwrócić uwagę na różnorodność działań, które instytucje wykonują w ramach edukacji kulturalno-artystycznej. Wśród wymienianych form edukacyjnych były takie, które zakładają wysoką aktywność odbiorcy, jak: warsztaty, pikniki, festyny czy wykorzystanie plenerów. Mamy również do czynienia z formami pośrednimi, jeśli chodzi o kryterium włączania uczestników do działań, np. przeglądamy, festiwalami czy konkursami, muzycznymi lub recytatorskimi. W tej kategorii pomieści się również organizacja debat, wyjść do instytucji kultury oraz spotkań z artystami. Bardziej biernie formy działań to organizacja prelekcji, wystaw lub wykładów.

Można wyróżnić jeszcze jedną kategorię inicjatyw, która łączy wiele form w spójnym programie edukacyjnym. Często tego typu działania charakteryzuje wysoki poziom innowacyjności. Warto zwrócić uwagę na tego typu projekty w ramach dzieleńia się dobrymi praktykami w ramach sektora. Z tego samego powodu warto w dalszej kolejności eksplorować tematykę różnorodności i skuteczności działań edukacyjnych w odrębnym badaniu socjologicznym. Najbardziej właściwą metodologicznie formą prowadzenia takich analiz będzie wykorzystanie technik jakościowych.

Instytucje kultury zajmują się głównie kształtowaniem umiejętności artystycznych, kompetencji kulturowych oraz wzmacnianiem tożsamości kulturowej, narodowej, etnicznej lub regionalnej. Obszary związane ze zwiększaniem potencjału kapita-

łu społecznego, ludzkiego czy kompetencji cyfrowych są mniej eksponowane w odpowiedziach organizacji. Nie zanotowano szczególnie istotnych różnicowań w podziale na typ analizowanej placówki.

Jeśli zaś chodzi o ujęcie terytorialne, to organizacje spoza Trójmiasta zauważalnie bardziej kładą nacisk na wzmacnianie tożsamości kulturowej w swoich działaniach niż organizacje trójmiejskie. Możliwe, że nasilenie tych praktyk edukacyjnych wynika ze stosunkowo większego niż w całym kraju zróżnicowania etniczno-kulturowego na terenach wiejskich i miejsko-wiejskich na obszarze GOM i tym samym na zintensyfikowaniu działań na rzecz zachowania odrębności etniczno-kulturowych. Hipoteza ta wymaga weryfikacji w dalszych badaniach.

Działania edukacyjne w interesującym nas zakresie kierowane są głównie do dzieci i młodzieży, ale w dalszej kolejności definiowane są szeroko – do osób zainteresowanych rozwojem swoich pasji i zainteresowań. W organizacjach pozarządowych większy nacisk jest kładziony na mniej wyspecjalizowaną ofertę. Organizacje spoza Trójmiasta częściej biorą pod uwagę potrzeby liderów lokalnych w zakresie edukacji kulturalno-artystycznej, a instytucje trójmiejskie częściej kształcą artystów i działaczy sektora kultury.

Głównymi realizatorami zajęć pozalekcyjnych z dziedziny edukacji kulturalno-artystycznej w szkołach są tamtejsi nauczyciele. Odpowiedzi szkół wskazują na dość spore zróżnicowanie realizatorów tych zajęć. Trójmiejskie szkoły wydają się częściej sięgać po współpracę z działaczami lokalnych instytucji kultury. Być może ma na to wpływ większa dostępność tych osób w ośrodkach miejskich.

Szkoły decydują się również na inne formy, które wychodzą poza ramy zajęć edukacyjnych. Stosowanie takich dodatkowych działań jest w zasadzie powszechne. Jest to głównie uczestnictwo w dostępnej dla szkół w bieżącej ofercie kulturalnej lokalnych instytucji kultury. Instytucje często we współpracy ze szkołą oferują dedykowaną, zgodną z potrzebami placówki, ofertę kulturalną. Inną formą edukacyjną jest wizyta w instytucjach kulturalnych poza miejscowością, w której zlokalizowana jest szkoła.

Sieciowanie organizacji wydaje się być domeną organizacji z Trójmiasta. To te organizacje wybierały średnio większą ilość partnerów, z którymi współpracują w tworzeniu oferty edukacyjnej. Organizacje te częściej współpracują z publicznymi instytucjami kultury, władzami samorządowymi oraz przedsiębiorcami prywatnymi niż placówki spoza ścisłej metropolii. Mniejszy zakres współpracy z publicznymi instytucjami kultury poza Trójmiastem jest rekompensowany intensywniejszą współpracą z organizacjami pozarządowymi i instytucjami realizującymi politykę społeczną.

Głównie to publiczne instytucje kultury są partnerami szkół w opisywanym zakresie działań. Organizacje pozarządowe w stosunkowo zgodnych deklaracjach obu stron nie nawiązują szczególnie bliskiej współpracy ze szkołami. Organizacje głównie współpracują ze szkołami podstawowymi, przedszkolami i gimnazjami. Należy zauważyć znacznie niższy odsetek częstotliwości współpracy z placówkami ponadgimnazjalnymi i szkołami wyższymi. Instytucje wskazywały, że barierą w przypadku współpracy ze szkołami ponadgimnazjalnymi jest napięty program podstawy progra-

mowej, utrudniającej uczestniczenie uczniów w różnych wydarzeniach o charakterze kulturalnym.

Deklaracje szkół w zakresie współpracy z poszczególnymi instytucjami kultury były bardzo silnie związane z miejscem ich funkcjonowania. Zatem placówki trójmiejskie częściej współpracowały z: teatrami, muzeami, kinami i filharmoniami natomiast te spoza Trójmiasta z instytucjami najbliższymi społeczności lokalnej, czyli bibliotekami, domami kultury oraz organizacjami pozarządowymi. Wydaje się, że o wzorach współpracy w przypadku szkół decyduje dostępność typów instytucji w środowisku lokalnym.

Współpraca międzysektorowa oceniana jest „raczej dobrze” przez wszystkie typy analizowanych placówek. Nie ma w tym zakresie szczególnych różnic z wyjątkiem jednego obszaru. Placówki szkolne z Trójmiasta znacznie lepiej oceniają współpracę niż placówki usytuowane poza Trójmiastem. Różnica w tym zakresie jest dość duża. Trudno wyrokować co może być przyczyną takiej różnicy w ocenie – z pewnością ten obszar zróżnicowania wymaga dodatkowych badań.

Organizacje zostały również zapytane o bariery i problemy związane z kreowaniem oferty w zakresie edukacji kulturalnej i artystycznej. Można wyróżnić parę obszarów problemowych, które powinny być dalej eksplorowane – najlepiej w bezpośrednich wywiadach z przedstawicielami instytucji.

Szczególną uwagę powinny tutaj zwrócić bariery natury finansowej. Brak płynności finansowej, zgłaszanej głównie przez organizacje pozarządowe, prowadzi do niemożności długofalowego planowania, ma negatywny wpływ na kształtowanie kompetentnej kadry oraz uniemożliwia dokonania jakichkolwiek inwestycji, np. w celu poprawienia swojej sytuacji lokalowej.

W dalszej kolejności organizacje wskazywały na niewystarczające zasoby lokalowe, problemy z pozyskaniem nowych odbiorców dla swoich działań, brak satysfakcjonującej współpracy ze szkołami czy niskie kompetencje własnych pracowników.

Aneks

Narzędzie przeznaczone dla instytucji kultury

<p>Szanowni Państwo!</p> <p>Chcielibyśmy serdecznie poprosić o odpowiedź na kilka pytań dotyczących edukacji artystycznej realizowanych w Państwa instytucji. Badanie dotyczy zróżnicowanych podmiotów działających w kulturze, funkcjonujących w obrębie obszaru metropolitalnego. Jego wyniki zostaną zaprezentowane na I Forum Kultury Metropolitalnej organizowanym we wrześniu br. przez Stowarzyszenie Gdański Obszar Metropolitalny. Osią dyskusji Kongresu będzie właśnie temat edukacji kulturalnej i artystycznej na Pomorzu.</p> <p>Ankieta skierowana jest do kadry kierowniczej lub osób bezpośrednio zajmujących się edukacją w Państwa organizacji.</p>			
<p>1. Czy w ramach działań instytucji realizowane są działania na rzecz edukacji artystycznej/kulturalnej?</p>	<p>1. Tak, jest to jeden z priorytetowych obszarów naszej działalności</p> <p>2. Tak, jest to jeden z pobocznych / uzupełniających obszarów naszej działalności</p> <p>3. Nie</p>		
<p>2. Jaką formułę przybierają te działania? Proszę o wskazanie :</p>			
<p>Typ działań:</p>	<p>Ilość działań podejmowanych w bieżącym roku (programów, projektów)</p>	<p>Średnia liczba uczestników działań (odbiorców oferty)</p>	<p>Średnia liczba godzin zajęć wchodzących w skład działań (programów, projektów)</p>
<p>2.1 Programy długofalowe (działania cykliczne / całoroczne)</p>	<p>.....</p>	<p>.....</p>	<p>.....</p>
<p>2.2 Działania projektowe (jednorazowe / „punktowe”, np. organizowane przy okazji większych zdarzeń)</p>	<p>.....</p>	<p>.....</p>	<p>.....</p>
<p>3. Proszę pokrótce opisać jeden z realizowanych projektów / programów zorganizowanych na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy w zakresie edukacji kulturalnej i artystycznej, który uważacie Państwo za Wasz sukces</p> <p>[wskazując takie informacje jak: 1. Nazwę, 2. Miejsce (np. Park Oliwski, siedziba Teatru Wybrzeże itp.); 3. Charakter działań (np. warsztaty, prelekcje); 4. Organizacje współpracujące; 5. Szacunkową liczbę Uczestników]</p>			
<p>4. Czy zajęcia realizowane w ramach działań w zakresie edukacji kulturalnej i artystycznej Instytucji mają charakter odpłatny?</p>	<p>1. Tak, wszystkie</p> <p>2. Tak, część z oferty</p> <p>3. Nie</p>		

<p>5. Jakie są obszary tych działań? (można zaznaczyć <u>więcej niż jeden</u> obszar)</p>	<p>5.1 Kształtowanie kompetencji miękkich (np. umiejętności interpersonalnych) 5.2 Kształtowanie umiejętności artystycznych (np. warsztaty teatralne, muzyczne, fotograficzne) 5.3 Kształtowanie kompetencji kulturowych / przekazywanie wiedzy o kulturze (np. edukacja filmowa czy teatralna) 5.4 Kształtowanie / wzmacnianie tożsamości kulturowej – narodowej, etnicznej i/lub regionalnej (np. zajęcia językowe) 5.5 Kształtowanie kompetencji cyfrowych (np. warsztaty programowania komputerowego, świadomego korzystania z technologii ICT) 5.6 Kształtowanie kompetencji obywatelskich (np. zaangażowanie w działalność społeczną, życie lokalnej wspólnoty) 5.7 Kształtowanie kompetencji obcowania z przyrodą (np. turystyka aktywna) 5.8 Inne, jakie?.....</p>				
<p>6. Czy są jakieś grupy do których te działania są kierowane w pierwszej kolejności? (można zaznaczyć <u>więcej niż jedną</u> grupę)</p>	<p>6.1 Dzieci i młodzież 6.2 Osoby starsze 6.3 Przedstawiciele mniejszości narodowych i etnicznych 6.4 Liderzy lokalni (w tym działacze organizacji pozarządowych) 6.5 Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym 6.6 Artyści oraz działacze i pracownicy sektora kultury 6.7 Inne, jakie?..... 6.8 Osoby zainteresowane rozwojem swoich pasji i zainteresowań (bez specjalnych preferencji)</p>				
<p>7. Z jakimi organizacjami instytucja współpracuje przy tworzeniu oferty w zakresie edukacji kulturalnej i artystycznej? (można zaznaczyć <u>więcej niż jedną</u> grupę)</p>	<p>7.1 Organizacje pozarządowe 7.2 Władze samorządowe (gminne, powiatowe, wojewódzkie) 7.3 Publiczne instytucje realizujące politykę społeczną (tj. Domy Pomocy Społecznej) 7.4 Publiczne instytucje kultury 7.5 Przedsiębiorstwa prywatne 7.6 Instytucje edukacyjne 7.7 Inne, jakie?..... 7.8 Żadne z powyższych</p>				
<p>8. Z jaką częstotliwością przebiega współpraca instytucji ze szkołami poszczególnych typów?</p>					
	<p>Typ szkoły:</p>	<p>Nie podejmowaliśmy współpracy</p>	<p>Rzadko</p>	<p>Okazjonalnie</p>	<p>Często</p>
<p>8.1 Przedszkola</p>	<p>1</p>	<p>2</p>	<p>3</p>	<p>4</p>	<p>4</p>
<p>8.2 Podstawowe</p>	<p>1</p>	<p>2</p>	<p>3</p>	<p>4</p>	<p>4</p>
<p>8.3 Gimnazja</p>	<p>1</p>	<p>2</p>	<p>3</p>	<p>4</p>	<p>4</p>
<p>8.4 Ponadgimnazjalne</p>	<p>1</p>	<p>2</p>	<p>3</p>	<p>4</p>	<p>4</p>
<p>8.5 Wyższe</p>	<p>1</p>	<p>2</p>	<p>3</p>	<p>4</p>	<p>4</p>
<p>9. Czy w ramach instytucji są osoby odpowiedzialne za współpracę ze szkołami?</p>	<p>1. Tak 2. Nie 3. Trudno powiedzieć</p>				

<p>10. Jak oceniana jest współpraca z instytucjami, z którymi jest ona podejmowana w zakresie edukacji kulturalnej i artystycznej?</p>	<p>1. Zdecydowanie źle 2. Raczej źle 3. Ani dobrze, ani źle 4. Raczej dobrze 5. Zdecydowanie dobrze</p>
<p>11. Na jakie bariery instytucja natrafia w kreowaniu oferty w zakresie edukacji kulturalnej i artystycznej? <i>Proszę wymienić i krótko opisać</i></p>	
<p>Na końcu prosilibyśmy o odpowiedzi na parę pytań na temat Państwa organizacji.</p>	
<p>M1. Kategoria instytucji:</p>	<p>1. publiczna instytucja kultury 2. organizacja pozarządowa (np. stowarzyszenie, fundacja)</p>
<p>M2. Na jakim terenie prowadzone są działania organizacji? <i>Należy zaznaczyć wszystkie możliwe odpowiedzi, np. jeśli organizacja prowadziła jeden projekt o zasięgu wojewódzkim i zwyczajowo działa na terenie najbliższego sąsiedztwa proszę o zaznaczenie opcji 1 i 3).</i></p>	<p>M2.1 najbliższego sąsiedztwa (osiedla, dzielnicy) M2.2 gminy, powiatu M2.3 województwa, regionu M2.4 innych krajów M2.5 inaczej wyodrębnionego terenu (np. tereny wiejskie, przygraniczne). Proszę opisać: ....</p>
<p>M3. Rok rejestracji <i>Proszę podać rocznik powstania organizacji w formie 19XX lub 20XX.</i></p>	<p>.....</p>
<p>M4. Ile osób regularnie pracuje w organizacji, pobierając za to wynagrodzenie (bez względu na formę umowy)?</p>	<p>..... osób</p>

Narzędzie przeznaczone dla placówek szkolnych

<p>Szanowni Państwo, chcielibyśmy serdecznie poprosić o odpowiedź na kilka pytań dotyczących <u>pozalekcyjnej</u> edukacji artystycznej i kulturalnej realizowanych w Państwa placówce. Badanie dotyczy placówek szkolnych, funkcjonujących w obrębie obszaru metropolitalnego. Jego wyniki zostaną zaprezentowane na organizowanym we wrześniu br. przez Stowarzyszenie Gdański Obszar Metropolitalny Kongresie Kultury Metropolitarnej. Osią dyskusji Kongresu będzie właśnie temat edukacji kulturalnej i artystycznej na Pomorzu.</p>	
<p>1. Czy w ramach działań edukacyjnych placówki realizowane są <u>pozalekcyjne</u> (realizowane poza programem szkolnym) zajęcia w zakresie edukacji artystycznej/kulturalnej?</p>	<p>12. Tak 13. Nie (przejdź do pytania nr 6) 14. Trudno powiedzieć</p>

<p>2. Jakie są obszary tych zajęć? (można zaznaczyć <u>więcej niż jeden</u> obszar)</p>	<p>2.1 Kształtowanie kompetencji miękkich (np. umiejętności interpersonalnych) 2.2 Kształtowanie umiejętności artystycznych (np. warsztaty teatralne, muzyczne, fotograficzne) 2.3 Kształtowanie kompetencji kulturowych / przekazywanie wiedzy o kulturze (np. edukacja filmowa czy teatralna) 2.4 Kształtowanie / wzmacnianie tożsamości kulturowej – narodowej, etnicznej i/lub regionalnej (np. zajęcia językowe) 2.5 Kształtowanie kompetencji cyfrowych (np. warsztaty programowania komputerowego, świadomego korzystania z technologii ICT) 2.6 Kształtowanie kompetencji obywatelskich (np. zaangażowanie w działalność społeczną, życie lokalnej wspólnoty) 2.7 Kształtowanie kompetencji obcowania z przyrodą (np. turystyka aktywna) 1.8. Inne, jakie?.....</p>		
<p>3. Czy zajęcia realizowane w ramach działań w zakresie edukacji kulturalnej i artystycznej placówki mają charakter odpłatny?</p>	<p>4. Tak, wszystkie 5. Tak, część z oferty 6. Nie</p>		
<p>7. Proszę o wskazanie informacji dotyczących zajęć pozalekcyjnych:</p>	<p>liczba uczniów biorących udział w zajęciach (ogółem)</p>	<p>% wszystkich uczniów uczących się w placówce</p>	<p>liczba godzin pozalekcyjnych zajęć edukacji artystycznej i kulturalnej realizowanych w placówce (w tygodniu)</p>
<p>5. Kto realizuje zajęcia w zakresie edukacji artystycznej i kulturalnej? (można zaznaczyć <u>więcej niż jedną</u> grupę)</p>	<p>5.1 Nauczyciele zatrudnieni w placówce 5.2 Nauczyciele spoza placówki 5.3 Pracownicy / działacze lokalnych instytucji kultury 5.4 „Specjaliści” z lokalnej społeczności (np. artyści, społecznicy, naukowcy) 5.5 Działacze organizacji pozarządowych realizujących projekty edukacyjne we współpracy ze szkołą 5.6 Inni, jacy?.....</p>		
<p>6. Jakie inne – poza zajęciami edukacyjnymi – działania w zakresie edukacji artystycznej i kulturalnej są podejmowane w ramach pracy placówki?</p>	<p>6.1 Udział w wydarzeniach kulturalnych / ofercie tworzonej przez lokalne instytucje kultury (np. w festiwalach teatralnych, wystawach muzealnych) 6.2 Wyjazdy do instytucji kultury w innych miejscowościach (np. teatru, kina czy filharmonii) 6.3 Udział w ofercie instytucji kultury specjalnie dedykowanej dla szkół (np. lekcje muzealne, pokazy teatralne) 6.4 Inne, jakie?..... ..... 6.5 Żadne z powyższych</p>		
<p>7. Czy w placówce są klasy o profilu artystycznym / kulturowym?</p>	<p>1. Tak, jakie?..... 2. Nie</p>		

<p>8. Z jakimi organizacjami instytucja współpracuje przy tworzeniu oferty w zakresie edukacji kulturalnej i artystycznej (w tym także wchodzącej w program szkolny)?</p> <p>(można zaznaczyć więcej niż jedną grupę)</p>	<p>8.1 Organizacje pozarządowe 8.2 Władze samorządowe (gminne, powiatowe, wojewódzkie) 8.3 Publiczne instytucje realizujące politykę społeczną (tj. Domy Pomocy Społecznej) 8.4 Publiczne instytucje kultury 8.5 Przedsiębiorstwa prywatne 8.6 Inne placówki edukacyjne 8.7 Inne, jakie?..... 8.8 Żadne z powyższych</p>
<p>9. Z jakimi instytucjami kultury placówka współpracuje przy tworzeniu oferty w zakresie edukacji kulturalnej i artystycznej (w tym także wchodzącej w program szkolny)?</p> <p>(można zaznaczyć więcej niż jedną grupę)</p>	<p>9.1 Biblioteki 9.2 Muzea i galerie sztuki 9.3 Teatry 9.4 Kina 9.5 Domy kultury 9.6 Filharmonie i opery 9.7 Organizacje pozarządowe działające w sferze ekspresji artystycznej i upowszechniania kultury 9.8. Niesformalizowane grupy artystyczne 9.9 Inne, jakie?.....</p>
<p>10. Czy w ramach instytucji są osoby odpowiedzialne za współpracę z instytucjami kultury?</p>	<p>1. 1. Tak 2. 2. Nie 3. 3. Trudno powiedzieć</p>
<p>11. Proszę opisać krótko na czym polega współpraca z instytucjami kultury:</p>	
<p>12. Jak oceniana jest współpraca w zakresie edukacji kulturalnej i artystycznej z instytucjami kultury?</p>	<p>1. 1. Zdecydowanie źle 2. 2. Raczej źle 3. 3. Ani dobrze, ani źle 4. 4. Raczej dobrze 5. 5. Zdecydowanie dobrze</p>